

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Prispevajte za volivni fond

DEMOKRATIČNE FRONTE
DELOVNEGA LJUDSTVA

LETNIK IV

DUNAJ, V SREDO, 28. IX. 1949

ŠTEV. 66 (251)

„Volite katoliške može“

To je naslov farizejskemu članku, ki ga je napisal skrivač, ki si ne upa s svojim imenom na dan, ker se boji, da bi čitatelji utegnili primerjati njegovo svetohlinsko zavijanje in narejeno pobožnjaštvo z njegovim vsakdanjim življenjem in dejanji. Pisec tega članka je ostal raje neimenovan, da bi se izognil možnosti presoje, v koliko se njegove vznešene besede o „vernosti, značajnosti, poštenosti, čistosti in neomadeževanosti“ skladajo s stvarnostjo njegovega lastnega udejstvovanja in osebnega življenja.

Kljub tej previdnosti pa bo vsak zrelejši bralec z lahko sam mogel presoditi, kako brezmejno hinavstvo se skriva za tem člankom in za vso pisarijo, ki jo objavlja „Naš tednik“, novorojenček, čigar očetje so še vsaj toliko odkriti, da se mu niso drznili, razun jezika v katerem pisari, nadeji poštenega slovenskega imena. Sicer tudi to ni pošteno, da so ga v podnaslovu krstili za glasilo „edine krščanske stranke naše lepe domovine“. Bolj možato bi bilo, če bi ga predstavili javnosti takega kakoršnega so ga spočeli: v slovenščini pisano glasilo OeVP-jevske podružnice, ki si s krščanskim imenom sramotljivo zakriva svoj nekrščanski obraz. Če se je že moralo poroditi nekaj spačenega, naj se vsaj z imenom še bolj ne spakuje. Sramote s tem ni mogoče prikriti. Otrok naj nosi ime svojih roditeljev, pa čeprav je bil spočet v divjem zakonu.

„Cerkev nas poziva, da v prihodnjih volitvah izročimo vodstvo države le v roke mož — katoličanov, ki so verni in poštene“, tako je zapisano v članku z zgornjim naslovom. Za resnično katoliškega človeka bi bila to vsekakor možata beseda. Tistim pa, ki jo uporabljajo in izrabljajo samo za slepitev vernih ljudi, je treba strgati krinko z obraza. Sicer pa so si jo sami že sneli v tistem trenutku, ko so brez sramu stopili pred slovensko javnost s pozivom: Volite v državni zbor OeVP. Čeprav se je skoro vseh 40 zaupnikov na seji tako imenovanega Narodnega sveta dne 13. t. m. uprlo temu pozivu in je izseljenec iz Radiš Pisjak pd. Pridovnik v imenu vseh navzočih ogorčeno protestiral z ugotovitvijo, da je OeVP podobna grobovom, ki so na zunaj lepo pobeljeni, na znotraj pa polni smradu in gnilobe, in jo uporavičeno primerjal s svetopisemskimi derožimi volkovi, odetimi v ovčje kožuhe, se vodstvo krščanske ljudske stranke ne sramuje še nadalje prikazovati OeVP kot edino zveličano „za uveljavljanje krščanskih načel“. Pri tem pa to vodstvo previdno molči, da je moral sam gospod predsednik Narodnega sveta in nosilec liste OeVP-jevskega prirepka na javnem zborovanju v Svečah priznati, da je OeVP „politični Eintopf“, da ni katoliška stranka in da bo po volitvah razpadla.

Verno ljudstvo se upravičeno sprašuje, kje so v OeVP tisti verni in pošteni možje — katoličani, ki jih KLS in „Naš tednik“ tako hinavsko priporočata. Mar so to bivši Ortsgruppenleiterji, nacistični župani in Ortsbauernführerji, ki so izganjali slovenske duhovnike in izseljevali slovenske vernike. Mar je to SA-Standartenführer Steinacher in ostali sodelavci vojnega zločinca Maier-Kalbitscha. Slovensko ljudstvo in verni ljudje imajo od vseh

Slovenska javnost naj presodi — kdo cepi enotnost koroških Slovencev in v čigavo korist

Do pariške kupčije so bili koroški Slovenci združeni v svoji edini politični organizaciji Osvobodilni fronti za Slovensko Koroško. To enotno narodno fronto so v teku časa zapustili samo tisti posamezniki, ki so se zbal aktivne borbe za nacionalno osvoboditev in tisti, ki so bili proti združitvi z matičnim narodom. Ti so se do odločitve v Parizu držali več ali manj v ozadju, čim pa so velesile zabarantale Slovensko Koroško, so takoj pričeli snovati svojo posebno organizacijo poleg DFDL, ki je bila s predložitvijo pravil na pristojno avstrijsko oblast ustanovljena.

23. 5. 1949 z namenom, da združi vse koroške Slovence v borbo za demokratične pravice in enakopravnost slovenskega naroda na Koroškem.

22. 6. 1949 so bili objavljeni pariški sklepi. Še istega dne sta gospod Adolf Picej in gospod dr. Tischler sklicala „narodno posvetovanje“ za

28. 6. 49, ko se je vršil ustanovni sestanek „Narodnega sveta“ koroških Slovencev“. Zastopniku DFDL in predsedniku SPZ, ki je želel biti navzoč, je vodstvo NS-a zabranilo vstop in udeležbo.

17. 7. 1949 je bil 1. pokrajinski zbor DFDL. Delegati so soglasno odobrili spomenico londonski konferenci, zvezni vladi na Dunaju in Alliranemu svetu, ki vsebuje zahteve koroških Slovencev. Spomenica je bila objavljena v Slovenskem vestniku ter še v posebni slovenski in nemški brošuri. Približno v istem času je NS predal baje zastopnikom velesil na Dunaju in zveznemu kancelerju neki „manjšinski statut“. O njegovi vsebini slovenska javnost vse do danes ni bila obveščena. Pokrajinski zbor DFDL je naslovil na koroške Slovence proglas, ki izraža potrebo po enotnosti in pripravljeno DFDL za sodelovanje v resničnem narodnem predstavnstvu.

20. 7. 1949. Celovški časopis „DieNeue Zeit“ je objavil vest, da je OeVP ponudila dr. Tischlerju 3 mandate, če ji garantira slovenske glasove, da pa se je dr. Tischlerju zdelo tako povezovanje z OeVP še prezgodaj.

25. 7. 1949 sta se zglasila dva predstavnika DFDL pri g. župniku Starcu kot članu predsedstva NS-a, da v interesu vsega slovenskega

teh le precej drugačno mnenje, to pa predvsem zato, ker imajo s strani teh sovražnikov slovenskega ljudstva na Koroškem tudi vse drugačne in nepozabne izkušnje, kakor pa gospodje KLS in „Našega tednika“. Za to tudi ta nepremostljiva razlika med zdravim in politično zrelim gledanjem, vseh poštenih Slovencev na eni strani in političnih kramarjev in veteranjakov na drugi!

Laž o „možeh — katoličanih“ in o „uveljavljanju krščanskih načel“ s pomočjo OeVP in njene podružnice krščanske ljudske stranke se je razgalila v vsej svoji ostudni nagosti še preden je bila svetohlin-

ljudstva ugotovita možnost sodelovanja in enotnega nastopa na volitvah. Ob tej priliki je gospod župnik Stare zastopal stališče, da nima pomena iti na volitve. Dobesedno je dejal: **lahko se volitev vzdržimo, lahko pa tudi damo glasove OeVP ali SPOe.** To pa je odvisno od tega, katera od teh dveh strank bi več ponudila.

29. 7. 1949. DFDL je poslala predsedniku NS g. dr. Tischlerju pismo naslednje vsebine:

V zvezi s pariško kupčijo nastale razmere nujno zahtevajo v gotovih vprašanih akcijsko enotnost vseh koroških Slovencev.

Zato Vas bosta danes ob 11. uri obiskala predstavnika „Demokratične fronte delovnega ljudstva“, ki sta opolnomočena, da Vam v zvezi s sedanjim položajem izneseta predlog Demokratične fronte.“

V osebnem razgovoru z g. dr. Tischlerjem je bilo sporazumno določeno, da se bo vršil dne 3. 8. 1949 razgovor predvsem o volitvah med 5 predstavniki DFDL in 5 predstavniki NS. Dr. Tischler je polagal važnost na to, da se tega sestanka udeleži tudi g. župnik Stare. Ob tej priliki je g. dr. Tischler dejal, da je njegovo osebno mnenje, da nikakor ne gremo na volitve. Dejal je, da so vse avstrijske stranke sovražne koroškim Slovincem.

30. 7. 1949. G. dr. Tischler je po svojem sinu poslal DFDL pismo naslednje vsebine:

„Z ozirom na dejstvo, da sta dva za razgovor določena odbornika

NSKS v sredo zadržana, prosim, da se ta razgovor preloži na četrtek, dne 4. avgusta.“

4. 8. 1949. Kakor domenjeno je šlo na določeni sestanek z NS-om pet predstavnikov DFDL in sicer: predsednik dr. Petek, bivši poslanec Janko Ogris iz Bilčovsa, dr. Mirt Zwitter, Andrej Haderlap in Franjo Ogris. S strani NS-a so prišli samo trije gospodje brez župnika Starca in sicer: predsednik dr. Tischler, tajnik Adolf Picej in Franc Mertel. Po uvodnih besedah dr. Petka o namenu sestanka je g. dr. Tischler izjavil, da je predpoldne zasedal odbor NS-a, ki je naslovil na DFDL pismo, ki pravi:

„Narodni svet ugotavlja, da so razgovori tako dolgo brezpredmetni, dokler predstavljajo Demokratično fronto ljudje, katere smatra slovensko ljudstvo na Koroškem za soodgovorne na današnji narodni katastrofi.“

Pismo so poslali: dr. Tischler kot tč. predsednik, dipl. trg. Adolf Picej kot tajnik, Ivan Stare, dr. Vinko Zwitter in Franc Mertel. Opirajoč se na to odločitev odbora so predstavniki NS odklonili vsak nadaljnji razgovor, pri čemer sta g. Picej in g. Mertelj z žaljivimi osebnimi izpadi prekoračila vse meje dostojnosti. Po onemogočenju sporazuma s strani NS-a pa je dr. Tischler še isti dan v razgovoru s predstavnikom DFDL znova izjavil, da bi po njegovem osebnem mnenju bilo bolje ne iti na volitve. Pri tej priložnosti (Dalje na 3. strani)

Kako so postavljali kandidatno listo Krščanske ljud. stranke?

Kdor je natančneje pogledal prvo in drugo številko glasila „edine katoliške stranke naše lepe domovine“, je postal pozoren ob pogledu na kandidatno listo, ki brez vsake pripombe že v drugi številki prinaša druga imena in druge može kakor v prvi. Jasno je, da je to zanimalo tudi nas in smo zato stopili do posameznih kandidatov KLS za pojasnilo. Po tem pojasnilu se seveda nič več ne čudimo ob spremembah. Iz ust samih kandidatov smo namreč zvedeli, da sploh niso bili vprašani in niti niso vedeli, da so bili postavljeni na listo. Tako nam je gospod Šturm

Andrej iz št. Tomaža pri Celovcu izrecno izjavil, da ga nihče ni vprašal in se ne strinja z naprtano mu kandidaturom v KLS. Prav tako je tudi gospod Zupanc Tomo iz Zrelca šele tri dni po objavi v listo iz ust tov. Pisjaka iz Radiš izvedel, da ga je doletela čast, da sme kandidirati na četrtem mestu za KLS. Sicer ga je dr. Tischler enkrat mimogrede vprašal, ali bi to čast prevzel, pa je odklonil in zato ni bil malo presenečen ob novici, da je tudi on kandidat KLS.

Ljudje pa, ki so bili na zasedanju Narodnega sveta, na katerem so sestavljali tudi listo, pa zaman iščejo imena, ki so se tam postavljala in imenovala. Tako v objavljeni listi ni tov. Brulicha Šimana iz Radiš niti tov. Marktla iz Gorenčič, ki sta oba bila predlagana na omenjenem zasedanju. Sam Narodni svet se še danes ukvarja s spremembo oz. črtanjem gospoda Korena iz Globasnice in bi rad na njegovo mesto postavil nekoga drugega. Vse kaže, da KLS, ki baje združuje „vse Slovence“, nima niti dovolj mož za kandidaturom; na vsak način pa jih mora ta „demokratična“ stranka, ki se baje bori proti diktaturi, s pritiskom na krščansko vest prisiliti, da ji ne zbežijo. Zato dobro preudarite, katerim možem boste 9. oktobra dali svoje glasove!

ske in farizejsko izrečena. Slovensko ljudstvo ima zdrave možgane, dobre oči in občutljiv posluš. Dobro zna ločiti ljuljko od pšenice in vinsko trto od osata in trnja. Zato bo 9. oktobra enotno in strnjeno šlo na volitve in glasovalo za resnične može — poštenjake, bivše partizane, izseljence in druge neustrašene in odločne borce Slovence, ki so jih zastopniki „Demokratične fronte delovnega ljudstva“, izvolili za svoje kandidate v trdnem in upravičenem zaupanju, da bodo zastavili vse svoje sile za koristi vsega slovenskega ljudstva in da se nikdar ne bodo prodajali njegovim sovražnikom.

Kandidati DFDL, za katere bomo glasovali 9. oktobra

Danes prinašamo slike prvih treh kandidatov, ki jih je Pokrajinski zbor DFDL izvolil za kandidate za deželni oz. državni zbor. Oni so vredni našega zaupanja in zato bomo 9. oktobra dali svoje glasove samo kandidatom DFDL.

Dr. Mirt Zwitter

naš prvi kandidat za deželni zbor

se je rodil dne 28. septembra 1917 kot kmečki sin izseljeniške družine pd. Abujeve v Zahomeu. Gimnazijo je obiskal v Celovcu kot dijak Marjanišča, iz katerega so ga v šestem razredu izključili, ker se je odločno postavil za enakopravnost slovenskih tovarišev. Po maturi je študiral pravo na univerzah v Inomostu in v Gradcu, kjer je dne 29. 11. 1939 promoviral za doktorja prava. Nato je študiral politično vedo na Dunaju in bil istotam nastavljen v tovarni papirja in papirnih izdelkov, dokler ga niso leta 1941. poklicali k vojakom. V nemški vojski je bil za tolmača in prišel leta 1944 v tem svojstvu v Ljubljano, kjer je dobil stike z OF in postal njen član.

Že kot študent se je vključil v naše politično delo in je po končani vojni takoj stal med prvimi borci za narodne in socialne pravice slovenskega naroda na Koroškem. Kot nastavljenec v oddelku za popravo škode v deželni vladi ima posebno z ustanovitvijo Zveze slovenskih izseljencev velike zasluge pri izbojevanju poprave škode izseljeniškim družinam. Po napustu deželne službe se je naprej kot tajnik Slovenske prosvetne zveze posvetil obnovi in izgradnji slovenske ljudske prosvete, pozneje pa je vršil posle pravnege konsultanta v Zadrudni zvezi, kjer še sedaj z vso vnemo dela za njeno gospodarsko okrepitev v korist našega delovnega človeka. Že kot študent, posebno pa v svojem javnem delovanju kot zagovornik izseljencev, kot tajnik SPZ in gospodarstvenik v Zadrudni zvezi in njen podpredsednik se je seznanil z vsemi našimi ljudmi, predvsem pa z vsemi problemi našega narodnega življenja, zaradi česar ga je Demokratična fronta delovnega ljudstva tudi izvolila za svojega prvega kandidata v deželni zbor.

Izletniki na zagrebški velesejm

Na mednarodni velesejm v Zagrebu odpotujemo v **soboto, dne 1. oktobra t. l.** Ta dan se zberemo ob **10.30 uri na postaji v Podrožici.** Udeleženci iz velikovškega okraja in celovške okolice naj pridejo z jutranjimi vlaki v Celovec, od koder odpelje vlak ob 9.30 uri.

Rožani se spotoma pridružijo. Tudi udeleženci iz beljaškega okraja morajo biti točno v Podrožici.

Ne pozabite vzeti s seboj osebne izkaznice (Identitätsausweis) Boudite točni!

Dr. Luka Sienčnik

prvi kandidat DFDL za državni zbor in tretji kandidat za deželni zbor se je rodil 22. oktobra 1904 v Mokrijah pri Dobrli vesi. Kot narodno zaveden srednješolec na gimnaziji v Celovcu je l. 1921. prišel v spor z nemško-šovinističnimi profesorji, vsled česar je svoj študij nadaljeval v Ljubljani, kje je l. 1925. maturiral. Nato je študiral živinozdravstvo na Dunaju in l. 1930. promoviral za doktorja veterine, nakar se je nastanil v svojem domačem kraju v Dobrli vesi kot privatni živinozdravnik. Čeprav edini Slovenec na Koroškem s tem poklicom, mu je koroška deželna vlada l. 1934. odklonila mesto distriktnega veterinarja v Dobrli vesi. Ko so Maier-Kaibitschevi ponemčevalci ob prisotnosti zastopnikov deželne vlade in cerkveni asistenci l. 1936. blagoslavljali nacistično Heimatbundovsko raznarodovalno postojanko „Haus der Heimat“ v Dobrli vesi, sa ga varnostne oblasti internirale v njegovem stanovanju, ker je zahteval odstranitev izzivalnih zastav raz slovenskih posojilniških hiš.

Ob Hitlerjevem napadu na Jugo-

slavijo aprila 1941 ga je Gestapo aretirala in vrgla v velikovške zapore. Mobiliziran pozneje kot navadni vojak v nemško vojsko je bil aprila 1942 odslovljen in konfiniran na Zgornjem Koroškem ter ločen od družine, ki je morala živeti v Wolfshergu. Povezan z narodnoosvobodilnim gibanjem je 2. septembra 1944 odšel v partizane, kjer se je udeleževal v znanstvenem inštitutu, osnovanem pri štabu NOV Slovenije. Po zmagi nad fašizmom se je julija 1945 vrnil na Koroško, kjer se je takoj vključil v nadaljnjo borbo slovenskega ljudstva za nacionalno in socialno osvoboditev. Januarja 1947 ga je angleška zasedbena policija aretirala in vrgla v zapor v Pliberku. Kljub zastraševanju je kot podpredsednik OF za Slovensko Koroško, Zveze bivših partizanov SK in Zadrudne zveze vsa povojna leta neomajno vztrajal ob strani slovenskega ljudstva, pri katerem uživa vsled njegove narodne neomahljivosti in strokovne sposobnosti vsesplošen ugled. Vsled tega ga je DFDL izbrala za svojega kandidata v državni in deželni zbor.

Bivši poslanec

Janko Ogris

drugi kandidat „Demokratične fronte delovnega ljudstva“ za deželni zbor, je bil rojen 31. oktobra 1898 kot sin kmečke dekle pri pd. Jugu v Kotmari vesi. Svoja otroška leta je preživel kot rejenc Plavčeve družine v Bilčovsu, kjer je obiskoval tudi ljudsko šolo, ki je imela takrat samo dva razreda. Ko je hotel na učiteljsko, mu je takratni nadučitelj v Bilčovsu vstop onemogočil samo zaradi tega, ker ga je pozdravil v slovenskem jeziku in je že tedaj pokazal svojo narodno zavest. V prvi svetovni vojni je bil dvakrat ranjen. Tedaj je tudi kot vojak spoznal južno ljudstvo in deželo naših južnih bratov Hrvatov in Srbov. Po vrnitvi iz italijanskega ujetništva jeseni leta 1919. se je takoj aktivno vključil v plebiscitno borbo. Od le-

ta 1920. do 1938. je vodil kot tajnik posle občine Bilčovs in bil od leta 1928. naprej do nastopa nacizma tudi predsednik žolskega sveta v Bilčovsu. V vseh teh letih se je udeleževal tudi v širnem narodnem življenju in zasedel leta 1933. mesto slovenskega poslanca v koroškem deželnem zboru, dokler Dolfussov režim ni zadušil demokracije. Hkrati se je udeleževal v slovenski prosveti in bil njena duša v domačem kraju in dalj časa tudi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze dokler tudi te ni zatrl nacizem.

6. aprila 1941 je bil od Gestapo aretiran in pridržan dva meseca v policijskem priporu. Iz političnih vzrokov mu je bila odvzeta gostilniška obrt, ki jo je dobil po težki borbi šele letos spet nazaj.

Aprila 1942 je bil z družino vred izseljen in romal skozi taborišča Schwarzenberg, Frauenaurach, Eichstaett in Gunzenhausen. Po zlomu nacizma se je vrnil z družino na svoj dom in se takoj spet pojavil na pozornici našega narodnega življenja. Takoj po obnovi Slovenske prosvetne zveze je bil spet izvoljen za njenega podpredsednika, katero funkcijo ima tudi še danes. Zaradi njegove trdnosti in značajnosti, ki jo je pokazal posebno tudi v naši osvobodilni borbi zadnjih let, ga je Demokratična fronta delovnega ljudstva na splošno željo našega ljudstva postavila na drugo mesto kandidatne liste.

Ali bodo vpregli tudi vero in cerkev v politični voz

V četrtek, dne 22. t. m., so imeli slovenski duhovniki svoj kvaterni sestanek v Celovcu. Iz vrst navzočih slovenskih duhovnikov smo prejeli o poteku tega sestanka poročila, ki nazorno potrjujejo, kako nekateri brezvest. špekulanti, ki jim ničesar ni sveto, zlorablajo celo duhovniška posvetovanja o dušno pastirskem delu za svoje politične cilje. Na tem sestanku je med mnogimi navzočimi slovenskimi duhovniki vladalo upravičeno ogorčenje, predvsem zaradi tega, ker se je na tem sestanku duhovnikov pojavil kot govornik tudi laik in OeVP-jevski politični agitator dr. Tischler, kar se doslej v zgodovini duhovniških kvaternih sestankov še nikdar ni zgodilo.

Po nalogu celovškega škofa je zbrana duhovščina obravnavala tudi vprašanje, ali se bodo raz prižnice in oltarjev v cerkvah Slovenske Koroške prebrali odloki, ki jih je pripravil celovški knezoškofijski ordinariat, da bi s političnim manevrom tik pred volitvami vplival na verne koroške Slovence in jih zlorabljanjem njihovih poštenih verskih čustev, z diktaturo vesti, z grožnjami odrekanja cerkvenih zakramentov in izključitve iz cerkvenega občestva, z grožnjami prokletstva in pretnjo večnega pogubljenja odvrgnil od borbe za ohranitev slovenskega naroda na Koroškem, od borbe za narodnostne pravice in od borbe za enakopravnost, do katere ima vsak narod po vseh človeških in božjih postavah pravico.

Že na ožjem sestanku duhovnikov s celovškim škofom dne 13. t. m.

so nekateri slovenski duhovniki, ki so resnično zaskrbljeni za dušni blagor slovenskih vernikov, opozarjali svojega nemškega nadpastirja na škodljive posledice, ki lahko nastanejo za slovensko ljudstvo in slovenske vernike, če bi se po nalogu ordinariata morali vpreči slovenski duhovniki ter prižnice in oltarji v politično borbo. Opozorili so ga na to, da se vključujejo koroški Slovenci v DFDL za to, ker vidijo v njej zaščitnico svojih narodnih, kulturnih in gospodarskih interesov in da naročujejo in berejo Slovenski vestnik zaradi tega, ker se odločno in neustrašno polegajo za njihove pravice. Opozorili so škofa tudi na to, da bi nameravani ukrepi ordinariata imeli škodljive posledice ne samo v narodnem temveč tudi v verskem oziru, da bi ti ukrepi lahko zmedli pošteno vest slovenskih vernikov in hkrati otežkočili dušno-pastirsko delo slovenskih duhovnikov. Nemški škof je ostal gluh za vsa ta opozorila slovenskih duhovnikov.

Po poročilih, ki jih imamo od slovenskih duhovnikov, je na zadnjem kvaternem sestanku glasovala večina slovenske duhovščine proti temu, da bi se ordinariatu politični ukrepi proti DFDL, Slovenskemu vestniku itd. prebrali s prižnic in izpred oltarjev. Z vso pravico so smatrali, da prižnice in oltarji niso odri za politično propagando in cerkev ne dvorane za volivna zborovanja. Razveseljivo je slišati, da na tem sestanku nihče od navzočih duhovnikov ni glasoval za to, da bi se božji hrami skrunili v strankarske name-

Če smo prav obveščeni, je dejal škof duhovniku, ki mu je šel poročati o tem, da so slovenski duhovniki proti objavi ordinariatove okrožnice s prižnic, da je bil mnenja, da bi taka objava koristila Krščanski ljudski stranki. Iz tega se vidi, da visokim gospodom nemškega ordinariata ne gre za to, da bi zaščitili vero, ker dobro vedo, da verne nihče ne ogroža, najmanj pa koroški Slovenci, DFDL in Slovenski vestnik. Nasprotno, iz tega se vidi, da gre ordinariatu predvsem za to, da bi z zlorabo cerkve, oltarjev in prižnic ter verskih čustev slovenskega ljudstva podprl pri volitvah najbolj strupeno sovražnico koroških Slovencev OeVP in njeno podružnico KLS, ki je na povelje od zgoraj prevzela žalostno dolžnost, da dela za razcepitev in razdor med narodom.

Nismo mogli točno izvedeti, ali bo ordinariat res upošteval opozorila in svarila slovenskih duhovnikov. Širijo se vsekakor še vedno govoriče, da bodo duhovniki dobili ukaz, da zadnjo nedeljo pred volitvami in na dan volitev iz prižnic preberejo navodila, ki so jih prejeli od škofijstva. Če se bo to zares zgodilo in če bodo celo posamezni duhovniki v bodočih dneh zastavili svoj vpliv pri vernikih za propaganje OeVP in njene podružnice, tedaj bo to slovenskim vernikom v potrdilo, da vse to ne služi utrjevanju vere in božjega kraljevstva, ampak samo sovražnikom slovenskega ljudstva, ki se čutijo slabe in kličejo za to na pomoč cerkev, ki jo nesramno in bogoskrunsko zlorablajo.

Gorjanci ne bodo volili podružnice OVP

Tik pred vratmi Celovca, onega polipa, ki se je zajedel v slovensko zemljo, leži Kotmara ves. Kotmara ves je slovenska in tu prebivajo Slovenci, ki se globoko zavedajo, da jih zatira nemška gospoda ne samo kot Slovence, temveč jih tudi izkorišča kot kmete in delavce.

Že 1916. leta je bil v Kotmari vesi obsojen „upornik“ Razaž, ker se je boril proti vojni. Njegovega sina Tomaža so v drugi svetovni vojni aretirali, potem z vso družino izselili, na zadnje pa ga nasilno mobilizirali v nemško vojsko. Mnogo kotmirskih družin so nacisti izselili, mnogo jih tirali v koncentracijska taborišča, tisti pa, ki so ostali doma, so podpirali naše partizanske borce.

Kotmara ves tudi danes odločno kljubuje vsem navalom tuje gospode in zavestno gleda v bodočnost. Čeprav morajo voditi težko borbo za vsakdanji kruh, Kotmirčani vedno in morda prav zato najdejo dovolj časa za politično izgradnjo. Samo v zadnjih štirinajstih dneh je bilo v tej občini troje političnih sestankov.

Na sestanku Demokratične fronte delovnega ljudstva dne 18. t. m., na katerem je bilo zastopanih 70 družin iz vseh vasi v kotmirski občini, so Kotmirčani z ogorčenjem sprejeli vest, da se je pojavila neka grupa izdajalcev koroških Slovencev, ki si je nadejala ime „Krščanska ljudska stranka“ in ki z zlorabljanjem verskih čustev agitira med koroškimi Slovenci za volitve. Ko je slovenski izseljenec na sestanku potegnil iz žepa lepak te stranke, so se oči vseh navzočih ogorčeno uprle v debelo tiskane črke OeVP na tem lepaku, v katerih se zrcali v preteklosti in za bodočnost vse nasilje nad koroškimi Slovenci. „Kaj, OeVP-jevcem nas hočejo prodati!“ In vsi naenkrat so hoteli spregovoriti. Najmočnejši glas izseljenca pa je zadonel v dvorani: „Zdaj so se ti laži-Slovenci do zadanega razkrinkali pred vsem našim ljudstvom!“ In za mizo je vstal možakar, krepke postave in žuljavih rok, ki pričajo, da si svoj kruh prideluje s svojimi rami in poudaril: „Dolžnost nas vseh, ki se zavedamo velikega

izdajstva vodilnih ljudi v „Krščanski ljudski stranki“, naša narodna dolžnost je, da gremo od hiše do hiše in povemo našemu ljudstvu resnico, da mu povemo, da je naše mesto edino v Demokratični fronti delovnega ljudstva, da bomo 9. oktobra glasovali samo za njene kandidatke in da nam edino ona jamči, da bomo kot slovenski kmetje in delavci ostali na svoji zemlji.

Prišli smo na sestanek od maše in videli na lastne oči, da so že cerkvena vrata začeli zlorabljati za politično propagando, kmalu pa bodo začeli zlorabljati še cerkev samo. Mi pa ostanemo zvesti svojemu narodu. Niso nas strli z železnim terorjem SS-ovskih tankov in bomb, toda tudi z duševnim terorjem nas ne bodo. Slišati je, da bo škofijski ordinariat, ki je pokazal svoj pravi obraz že 1946. leta, ko je prepovedal mašozadužnico za slovenske žrtve fašizma, izdal za volitve okrožnico, ki bo določala, da vsi tisti, ki bodo volili Demokratično fronto delovnega ljudstva, ki berejo „Slovenski vest-

zadnji vojni trpeli in nič nas ne omaje. V izseljeništvu so nam tudi prepovedali hoditi v cerkev. Šli smo v gozd in tam molili. Tako bomo storili tudi zdaj. Svojemu narodu pa ne bomo postali nezvesti, pa naj že pride kar hoče, in tudi ne Demokratični fronti delovnega ljudstva!“

Žena — izseljenka se je obrnila k svojemu možu in dejala: „Če se že poslužujejo takih sredstev, pa naj se! Če boš ti prej umrl, te bom jaz poškopila in pokopala, če bom pa jaz prej umrla, me boš pa ti. Živiva kot zavedna Slovenca in kot taka bova tudi umrla.“ Nekateri pa so dejali: „Ta odredba, če bo prišla, vemo, da bo prišla od hudobnih ljudi, ne pa od Boga!“

Tako so govorili Kotmirčani!

Govorili pa so tudi o drugih vprašanjih, zlasti o naši mladini. Zavedajo se, da je mladina naša bodočnost. Zato so na sestanku sklenili, da bodo takoj začeli s pripravami za gradnjo prosvetnega doma v Kotmari vesi, ki bo naši mladini nudil

nas izseljevali in pomagali zapirati in zato noben koroški Slovenec, pa če je še tako veren, ne more voliti te stranke.

Ker dotični gospodje vidijo, je nadaljeval tov. Ogris, da s tem ne uspejo, da koroški Slovenci ne bodo volili OeVP, so vpregli tudi cerkev v svoj propagandni voz. Zdaj grozijo, da bo vsakdo, ki bo volil Demokratično fronto delovnega ljudstva, izključen iz cerkve. Ugotoviti pa moramo, da cerkvena oblast ni izključila niti enega nacističnega iz cerkve, ko vendar vsi vemo, da so nacistični krvniki pomorili tisoče duhovnikov in milijone katoličanov.

Po govoru tov. Ogrisa je bila živahna diskusija. Navzoči so ogorčeno protestirali proti takim metodam cerkvene oblasti, ki hoče prisiliti ljudi, da volijo to, kar je njej po volji. Pride kar hoče, so dejali, OeVP pa ne bomo volili. Če nas bodo izključili iz cerkve zato, ker bomo volili Demokratično fronto delovnega ljudstva, bo pa župnik sam v cerkvi. Končno pa so še izjavili, kdo vzdržuje cerkev, škof in ordinariat, ali mi, ljudstvo?

Tov. Ogris je ob zaključku pouda-

Slovenci! Če hočemo ohraniti materinščino in vse naše pravice, glasujmo za DFDL!

nik“, „Svobodo“, jugoslovanske in napredne časopise sploh, ne bodo smeli sprejemati sv. zakramentov, ne bodo cerkveno pokopani, svojih otrok ne bodo smeli krstiti itd. Naš odgovor na vse to je: Preveč smo v

Bilčovs. V nedeljo, dne 18. t. m., je bil v Bilčovsu dobro obiskan sestanek Demokratične fronte delovnega ljudstva. Prav vsaka naša hiša je bila zastopana in to je dokaz, da se Bilčovščani dobro zavedajo, kje je njihovo mesto.

Na sestanku je govoril naš nekdanji deželni poslanec Janko Ogris in po domače in podrobno obrazlo-

izobrazbo v svojem maternem jeziku, veselje in zabavo. Tako Kotmara ves ne bo ostala samo slovenska, temveč bo vedno močnejše trkala na celovška vrata in brundala pesem o stari pravdi.

žil položaj koroških Slovencev pred volitvami.

Koroški Slovenci bomo volili samo in edino Demokratično fronto delovnega ljudstva, je dejal in nato omenil tako imenovano „Krščansko ljudsko stranko“, ki se je povezala z OeVP in ki bo dala svoje glasove za državni zbor OeVP-jevskim kandidatom. OeVP pa so ljudje, ki so

ril, naj vsi zaupamo vodstvu Demokratične fronte delovnega ljudstva, ki bo vedno z nami in na naši strani in bo ukrenilo, tako da bo prav. Volili pa bomo Demokratično fronto delovnega ljudstva in nobene druge stranke.

Vogrče. Da koroški Slovenci od avstrijskih oblasti, kjer imajo odločilno besedo prav OeVP-jevski mogotci, ne moremo pričakovati nobene dobroteljske in naklonjenosti, o čemur pa nas na vsak način hočejo prepričati gospodje v „Krščanski ljudski stranki“, ko mešetarijo za naše glasove, zgovorno prikazuje naslednji primer:

Leta 1946. smo pričeli našo vas elektrificirati. Ker pa denarja ne pobiramo na cestah, elektrifikacija pa stane mnogo denarja, smo pri koroški deželni vladi, oddelek OeVP-jevskega mandata dr. Karischa zaprosili za podporo. Dotični oddelek deželne vlade je našo vlogo sprejel in jo nato predal v reševanje okrajni agrarni oblasti. Le-ta nam je v začetku lanskega leta odgovorila, da zaenkrat še nima potrebnih denarnih sredstev na razpolago, da pa bo našo prošnjo vodila v evidenci in jo ob prvi priložnosti upoštevala. Preteklo pa je že precej mesecev in nismo še sprejeli niti groša subvencije, čeprav bi jo kot vas, v kateri živijo pretežno mali posestniki, najbolj nujno potrebovali. Gospodje so nas pozabili in očitno mislijo, da smo pozabili tudi mi. Mi pa nismo in ne bomo pozabili. Oblast nam je s tem samo znova pokazala svojo „naklonjenost“, o kateri toliko kričijo govorniki „Krščanske ljudske stranke“. Toda naj le kričijo, mi vemo, kaj imamo storiti. Poznamo njihove obljube pred štirimi leti, še bolj pa poznamo njihovo delo v zadnjih štirih letih in metode, s katerimi so nam izražali svojo „naklonjenost“. Danes nas ne bodo farbali več. 9. 10. bo dan plačila. Svojih glasov ne bomo dali ne OeVP in ne njeni podružnici „Krščanski ljudski stranki“, pa če še tako kričijo in obljublajo, pa čeprav nam grozijo, da nas bodo izključili iz cerkve, temveč bomo glasovali vsi strnjeno in enotno za kandidate Demokratične fronte delovnega ljudstva, ki jih poznamo in vemo, da bodo resnično zastopali naše koristi in delali v naš prid v prid delovnih ljudi.

Slovenska javnost naj presodi - kdo cepi enotnost koroških Slovencev in v čigavo korist

(Nadaljevanje s 4. strani)
se je izrekel za enotnost in poudaril, da svetovni nazori ne smejo biti ovira.

11. 8. 1949. Plenarna seja pokrajinskega odbora DFDL je ugotovila, da NS odklanja vsako možnost sporazuma in skupnega nastopa na volitvah. Soglasno je bilo sklenjeno, da gre DFDL samostojno na volitve. S tajnim glasovanjem so bili izvoljeni kandidati DFDL za deželni zbor. — Na seji je član predsedstva DFDL poročal, da mu je dr. Tischler osebno povedal, kako Angleži pritisakajo nanj, da bi šel NS samostojno na volitve, da pa dr. Tischler to slej ko prej odklanja.

23. 8. 1949. Po poročilu „Die Neue Zeit“ je stopil dr. Tischler v stik z Demokratično unijo — dr. Dobretsbergerjem in svrhu skupnega nastopa pri volitvah.

27. 8. 1949. DFDL je objavila svoj volivni proglas, v katerem znova poziva na enotnost koroških Slovencev. Proglas podrobno nakazuje, zakaj za koroške Slovence pri volitvah ne pride v poštev nobena od dosedanjih treh avstrijskih strank.

28. 8. 1949. DFDL prične na javnih volivnih zborovanjih pojasnjevati potrebo po samostojnem nastopu na volitvah in poziva na enotnost Slovensko ljudstvo to povsod pozdravlja. Povsod prihaja do izraza želja po enotnosti. V nadaljevanju volivnih zborovanj sovražniki slovenskega ljudstva z zaskrbljenostjo opazujejo, kako se koroški Slovenci v čedalje večji meri oklepajo DFDL, ker vidijo v njej edino do-

sledno boriteljico za enotnost, za demokratične pravice in enakopravnost.

30. 8. 1949. Na sestanku „katoliških akademikov“ v Celovcu je dr. Tischler poročal, da sta obe vladni stranki, OeVP in SPOe izrazile željo, naj Narodni svet glasuje pri volitvah za nje. Po poročilu dr. Tischlerja je NS to odklonil. Glede OeVP je dejal: Dokler se nahajajo med kandidati OeVP ljudje kakor Schumy itd., z njimi ne bomo imeli nikakega opravka. Kandidatna lista SPOe pa sploh ne vsebuje ljudi, ki bi nam kazali kakršnokoli naklonjenost. Ob tej priložnosti je dr. Tischler tudi poročal, da se je v zvezi z volitvami razgovarjal tudi z voditeljem Demokratične unije prof. Dobretsbergerjem. Na tem sestanku „katoliških akademikov“ je tajnik NS-a g. Adolf Picej na najnesramnejši način blatil in klevetal vodstvo DFDL in novo Jugoslavijo.

31. 8. 1949. Tajnik NS-a gospod Adolf Picej je podal izjavo: Mi ne gremo samostojno na volitve, pač pa bomo najbrž glasovali za OeVP. Rajši gremo z nacističnim VdU in rajši vidimo Maier Kaibitscha na svobodi kakor pa da bi se sporazumeli z DFDL.

6. 9. 1949. Na seji ožjih zaupnikov NS-a so vodilni člani NS-a spremenili svoje dotodanje stališče in sklenili, da gredo samostojno na volitve pod označbo „Krščanska ljudska stranka“.

8. 9. 1949. Tajnik „Narodnega sveta“ g. Adolf Picej je izjavil, da

gre z dr. Tischlerjem pozdraviti zveznega kanclerja Figla, ki je kot šef OeVP za ta dan bil najavljen v Koetschach-u in Sachsenburg-u.

13. 9. 1949 je bil v Celovcu sestanek zaupnikov NS-a. Navzoči so bili tudi nekateri člani DFDL, med njimi tudi dva mandatarja DFDL. Ob tej priložnosti je prišlo do ostrih protestov večine navzočih proti temu, da bi NS dal svoje glasove v državni zbor OeVP. Pretežna večina je zahtevala za volitve ustvaritev enotnosti z DFDL. Vodstvo NS-a je bilo prisiljeno sprejeti navidezni sklep, da bo še pravočasno podvzelo korake za sporazum z DFDL. Ni pa ničesar podvzelo, ker je bilo v najožjem krogu že sklenjeno drugače. Že naslednji dan

14. 9. 1949, so se pojavili plakati in je izšel list Krščanske ljudske stranke „Naš tednik“, ki poziva „rojake“, — v nemščini „Landsleute“, — naj glasujejo v deželni zbor za KLS, v državni zbor pa za OeVP.

Prva številka „Našega tednika“ prinaša kandidatno listo KLS, ki vsebuje nekaj drugih imen, ki niso iztovetna z onimi kandidati, ki so bili imenovani na sestanku zaupnikov. Izvedelo se je, da nekaterih oseb vodstvo NS-a in KLS sploh ni vprašalo, če jih sme postaviti za svoje kandidate. V drugi številki „Našega tednika“ je znova objavljena nova kandidatna lista, iz katere je razvidno, da ne vsebuje več izseljenca Karla Mikla.

Od 14. 9. 1949. V popolnem nasprotju z njegovo izjavo z dne 4. 8. 1949 je g. dr. Tischler zapisal v prvi številki „Našega tednika“, da „sporazuma med svetovnimi nazori ni in ga ne more biti.“

BESEDA O ALUMINIJU

Pridobivanje aluminija, srebra iz glinice, kakor so ga v začetku imenovali, ima zanimivo zgodovino. Od cele vrste znanstvenikov je zahtevalo mnogo truda. V prvi polovici prejšnjega stoletja so se slišale celo čudne prerokbe, da bo moral aluminij izginiti iz seznama industrijskih kovin, ker je zelo drag in je z njim zelo težko dobiti prave zlitine.

Samo zlato ni bilo takrat mnogo dražje od aluminija. Vendar je produkcija v zadnjih sto letih močno narasla. Zlasti med zadnjo svetovno vojno. Samo kovina magnezij je lažja od njega. Od svinca je skoraj petkrat lažji, od železa pa trikrat. Prvina aluminij v zemeljski skorji je mogočno zastopana; s 7,5 odstotka stoji na tretjem mestu med elementi v zemeljski skorji in ga je skoraj dvakrat toliko kot železa.

Kakor ostale kovine, ki jih tehnično uporabljamo, pridobivamo tudi aluminij iz rud. V Les Baux-u v bližini Marseilla, so v začetku 19. stoletja našli posebne vrste glino, o kateri so menili, da bo iz nje najtežje dobiti aluminij.

Jugoslavija je ena izmed srečnih dežel, ki je dobro založena z boksitom. V l. 1938. je tretjino svetovne potrebe po boksitu za proizvodnjo aluminija dala Jugoslavija in Istra. To kaže, da je Jugoslavija zaradi izrednih bogastev boksita v svetu zelo upoštevana. Ležišče boksitne rude najdemo v večjih količinah v Istri, Dalmaciji — okolica Drniša — pri Mostarju, v Črni gori pri Ulcinju in Baru, nadalje v Bosni, hrvatski Liki ter nekaj v Sloveniji (Gornji grad, Velenje).

Načini predelave boksita v kovino aluminij pa so zapleteni in zahtevajo mnogo naprav in tehničnega znanja. V splošnem je pa tudi v Jugoslaviji najbolj v rabi postopek, pri katerem pridobivajo najprej glinico, to je kemijsko spojino aluminija s kisikom (Al₂O₃) in nadaljnjo predelavo te s pomočjo električne energije v kovinski aluminij.

Ze iz vsakdanjega spoznavanja kemije vemo, da se nekatere prvine lažje spoje s kisikom, druge pa težje. Govorimo o afiniteti različnih prvin do kisika. Aluminij predstavlja prvino, ki zelo močno veže kisik. Ker je ta vez zelo močna, se razume, da potrebujemo za razbitje spojine aluminija s kisikom zelo veliko energije. Prav to potrebno energijo, ki pa mora biti zelo poceni,

nam lahko nudi pri pridobivanju aluminija v večjih količinah samo električna energija. Za razpad glinice na aluminij in kisik in za proizvodnjo ene tone aluminija potrebujemo 1800 do 2400 Kwh. Pri tem smo porabili približno 2 tona boksitne rude.

Osnova za tehnično proizvodnjo aluminija je torej cenen električni tok. Zato nam je razumljivo, da najdemo tovarne in kombinatne za proizvodnjo aluminija tam, kjer je na razpolago dovolj električne energije. Zato je jasno, zakaj v Jugoslaviji gradijo številne hidrocentrale. Zakon o petletnem načrtu narodnega gospodarstva določa, da bodo v letu 1951. razpolagali s 4.35 milijardami Kwh električne energije. Prav tako pa je razvidno iz zakona o petletnem planu, da se bo dvignila produkcija aluminija na 13.000 ton letno v l. 1951. Samo proizvodnja aluminija bo zahtevala skoraj 1 (14) v 300.000.000 KWh razpoložljive električne energije v letu 1951. Poraba premoga v celotni proizvodnji pa je tudi zelo velika. Nove centrale

na Dravi bodo poskrbele za dobavo električnega toka Strnišču, eni največjih tovarn aluminija v Evropi. Jablanica in mnoge druge hidrocentrale v Bosni in Črni gori pa bodo oskrbovale nove aluminijske kombinatne v južnih bratskih republikah.

Aluminij uporabljamo v najrazličnejše namene, prvenstveno za aluminijeve zlitine. Zlitina aluminij je tako važna, da si brez nje ne moremo zamisliti današnje letalske industrije in industrije motorjev. Duraluminij je zlitina, ki vsebuje približno 95 odstotkov aluminija, v ostalem pa baker, magnezij in mangan. Odlikujejo ga predvsem njegove fizikalne lastnosti: od konstrukcijskega jekla je skoraj 3 krat lažji, v natezni trdnosti je približno enak jeklu. Trdota duraluminija pa je za 30 do 40 odstotkov večja od konstrukcijskega jekla.

Dolga vrsta aluminijevih zlitin je v tehniki dobro znana. Vendar človeški duh še ne miruje, ampak vtrajno išče vedno novih poti v proizvodnji industrijskih zlitin z aluminijem, saj so v tehniki zelo zaželjene.

ČLOVEK IN VROČINA

Človek prenese mnogo več vročine, kakor po navadi v vročih dneh, ko zmeraj curkoma lije z nas, pa ne utegnemo v hlad ali objem sveže vodice.

Fizik Pereljman ugotavlja, da lahko človek prenese v južnih deželah dosti višjo temperaturo od tiste, ki je nam v zmernem pasu komaj še znosna. V Srednji Avstraliji je v senci prav pogostoma 46°C, za beležili pa so tudi že 55°C. Pomorščaki vam lahko povedo, da je na prehodu skozi Rdeče morje v Perzijski zaliv v ladijskih prostorih pogostoma tako vroče, da se živo srebro v toplometru dvigne — kljub neprestani ventilaciji — na 50° in še više.

Vendar pa najvišje temperature, ki so jih doslej beležili v prirodi na zemeljski obli, niso presegle 57°. To temperaturo so izmerili v tako

imenovani „Dolini smrti“ v Kaliforniji. V Srednji Aziji, kjer so najbolj vroče pokrajine Sovjetske zveze, vročina ne presega 50° C.

Vse temperature, ki smo jih navedli, so bile izmerjene v senci. Pa boste vprašali, zakaj se vremenar (ali znanstveno: meteorolog) zanima prav za temperaturo v senci, ne na soncu. Reč je ta, da temperaturo ozračja meri samo toplomer, postavljen v senco. Toplomer na soncu se ob vročih žarkih mnogo bolj ogreje kakor zrak, ki ga obdaja, zato živo srebro nikakor ne označuje pravega toplotnega stanja v ozračju. Zaradi tega je brez pomena govoriti o temperaturi, ki jo kaže toplomer na soncu.

Bilo je že mnogo poizkusov, da bi dognali najvišjo temperaturo, ki jo še lahko prenese človeški organizem. In so dognali, da lahko naš or-

ganizem pri postopnem ogrevanju v suhem zraku vzdrži ne le temperaturo, ko zavre voda, torej 100° C marveč katerikoli še celo več, do 160° C, kar sta dokazala angleška fizika Blackdann in Chantry, ki sta zaradi eksperimenta prebila cele ure v razgreti peči velike pekarnice. S tem v zvezi je pripomnil Thindal: Jajce lahko skuhaš in biftek lahko spečeš v tako vročem zraku, v kakršnem vzdrže ljudje brez sleherne kvara.

Kako naj si razložimo tolikšno vzdržnost? S tem, da naš organizem v resnici ne prevzame tolikšne temperature, marveč vzdržuje temperaturo, ki je zelo blizu normalni vročini človeškega organizma. Človek se bori zoper ogrevanje z obilnim znojem. Znojenje tako rekoč požira velike vročine toplote iz tiste zračne plasti, ki neposredno obdaja človeško polt, in tako v precejšnji meri znižuje temperaturo, obdajajočega ozračja. Brezpogojno pa je potrebno, da se človeško telo ne dotika vira toplote in da je zrak suh.

Kdor se je kdaj mudil v Srednji Aziji, na Bližnjem Vzhodu ali v Egiptu, je nedvomno opazil, da razmeroma lahko prenašaš vročino 37 in še več stopinj C. V Ljubljani in drugod pri nas teže prenašamo precej nižjo vročino. Vzrok je seveda v tem, da je pri nas ozračje vlažno, v Srednji Aziji, Bližnjem vzhodu in v Sredozemlju pa je zrak suh, ker le redkokdaj dežuje. Pogostoma minejo meseci brez ene same deževne kaplje.

Ribja zibelka

Hromis je mala ribica, ki živi v Afriki. Ta ribica je davno bila znana prebivalcem Nilske doline, ker so njeno podobo našli na egiptovskih ornamentih.

Najbolj zanimivo je pri tej živali, njena skrb za naraščaj. Mala hromis odlaga malo jajčec ali iker, kakih 30, medtem ko jih druge ribe odlagajo na tisoče in celo trska, n. pr. do 1 milijona. Oplojena jajčeca nosi samica v svojih ustih dokler se ne izvale iz njih ribice. To traja 14 dni in hromis v tem času v strahu, da ne bi pogoltnila svojega naraščaja, ne uživa skoraj nobene hrane.

Ko naraščaj zleze iz jajčec, splava iz ust matere in prične iskati hrano; toda prvi čas se ribice držijo materine bližine in pri najmanjši nevarnosti se skrijejo v njena usta — v staro znano zibelko. Tako opisuje zdržanje male hromis neki naravoslovec.

Vsak koroški Slovenec, ki ne bi volil **DFDL** podpira sovražnike slovenskega življa!

Višji gozdni upravitelj je stoloval v Železni kaplji Kaplji je kvečjemu enkrat na leto prihajal v Mežiško dolino na kratko inspekcijo; grofa pa revirji sploh niso videli, razen kadar je spomladi prišel na petelina, jeseni pa na divje koze.

Dudaš se je priselil v te kraje pred kakimi dvajsetimi leti kot gozdni asistent. Ker je bil hud priganjač, je kmalu postal gozdni upravitelj. Domačega prebivalstva ni nikoli vzljubil, po dvajsetih letih mu je bilo tuje kot prvi dan, imel ga je za zaočeno, neumno ljudstvo, ki je bilo kvečjemu dobro za drvarje, — izvzemši sem in tja kako domačo prho, ki je bila dobra za kaj drugega. Zlobni jeziki so trdili, da je Dudaš germaniziran Čeh, oziroma da je bil

njegov oče žagar na neki žagi grofa Horacha v Beskidih in da ni znala niti besedice nemški; sam pa je trdil, da je njegova rodbina iz Saksonskega, prastarega germanskega porekla.

To je bilo torej vse zelo dvoumno.

Toda kar je bilo očitno, je bilo to, da je bil Dudaš zagrizen germanizator, ki je ves gozdarski aparat spretno in brezobzirno postavljaj v službo pangermanskega prodiranja na jug.

V kraju samem ni bil priljubljen; podložniki njegovi so ga sovražili vsi brez izjeme, Slovenci so ga še posebej mrzili kot nemškega agenta, a njegovi politični somišljeniki, nemški magnati, učitelji, uradniki so

ga mrzili zaradi njegove nadutosti in oholosti.

Za časa medvladja je preživel mnogo bridkih ur. Delavci na žagi so ustavili delo in se pridružili rudarjem in drugi drosi, ki je potem gospodarila po dolini. Celu vozniki so prenehali voziti in se brez dela valjali po hlevu. Tudi po revirjih je delo prenehalo drvarji so zagnali orodje za vrata in lezli iz svojih globač kot krti; a ne le delavci, tudi najem., ta požrešna žvot, ki je Dudašu že od nekdaj ležala v želodcu, tudi ta žvot se je začela sumljivo gibati.

Sprva se je Dudaš resno bal, da ga bo drhal napadla. Vedel je, kako ga ljudstvo mrzi in nič čudnega bi bilo, če bi zdaj njegovi sovražniki prišli po obračun. Zanesiti se ni mogel na nikogar, najmanj pa na tiste, katerim je bil dobrotnik. Kdo pa so bili ti deležniki? Učitelji, žandarji in razni drugi podrepaniki oblasti. In kje so zdaj vsi ti? Na tem, kakor on sam!

Sprva je mislil, da bi se skril v kako lovsko kočjo v planine in čakal, da se razburjenje poleže; toda to namero je kar hitro opustil, ko je izvedel, kako je v revirjih in kako ošabno so se začeli vesti najemniki in drvarji — kot pravi gospodarji. Ze doslej je uprava komaj zmagovala predrznost divjih lovcev, zdaj

pa je drhal začela naravnost pleniti revirje.

Ze prvo noč, ko je delavstvo razorožilo in ugnalo v kozji rog orožništvo v Črni in Mežici, je bil na vratih gozdne uprave v Mušeniku nabit velik plakat, na katerem je bila narisana mrtvaška glava s prekrizanimi kostmi, pod tem mrtvaškim znamenjem pa je stalo napisano z okornimi belimi črkami:

„Tako se bo zgodilo Dudašu, če se pokaže s puško!“

Dudaš je vedel, da se s tem ni šaliti in se je zaprl v svoje stanovanje v prvem nadstropju. Ukazal je, da nikomur ne smejo odpreti vrata. Vsi posli gozdne uprave so prešli na dekle Mino, ki je edina vzdrževala zvezo z svetom in vodila gospodarstvo.

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4; Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tiska: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergürtel 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.